

Achtergrond van het Sint Jansfeest

Hoe hoog de zon ook al gestegen is, in juni stijgt hij hoger. 's Avonds duikt hij maar even onder het aardoppervlak. Het is de tijd van de lange lichte juni-avonden en nachten. Weldra breekt de langste dag aan. De aarde wordt in deze tijd tot zonnespiegel. Overal heerst de lichtheid van geuren kleuren en klanken, de ijle luchtigheid van bloeiende bloemen en planten. Alles wat donker is en zwaar heeft de aarde achter zich gelaten; meer dan in welke tijd van het jaar ook lijkt de aarde op een kleine zon, met eigen, stralende glans. Nu speelt alles in de natuur zich af in de hoogte. De vogels zingen volop; bloemen zenden hun stuifmeel omhoog en tal van insecten; vlinders, bijen, hommels en kevertjes - omzweven de bloemen, zo hun rol in de vruchtzetting spelend. Onder de insecten vallen de kleurige, tere vlinders op.

De wind en de insecten hebben het proces van de vruchtzetting op gang gebracht. De mei-maand bracht velden vol bloeiende bloemen, maar juni bracht de eerste zomervruchten rijp: aardbeien en rode bessen. De zwarte bessen, frambozen, kersen en tenslotte bramen zullen weldra volgen. In rijpende vruchten neemt de aarde de zonnewarmte op, wordt a.h.w. verinnerlijkt. Na de langste dag op 21 juni begint de zon langzaam onmerkbaar weer aan de afdaling. Ook het leven op aarde stijgt na de zomerzonnewende niet meer op in groei en bloei, maar het neigt zich in vruchtzetting, vruchtrijping en zaadvorming voorzichtig weer naar de aarde.

Midzomerzonnewende. De langste dag - de kortste nacht van het jaar werd in de voorchristelijke tijd beleefd als het hoogtepunt van het jaar. Veel van de oude gebruiken van het Midzomerfeest zijn overgegaan op het Christelijke Midzomerfeest, het Sint Jansfeest, dat drie dagen na de zonnewende gevierd wordt, op 24 juni. Het Sint Jansfeest heeft dus altijd dezelfde datum, in tegenstelling tot het Pinksterfeest, waarvan de datum afhankelijk is van de Paasdatum. De vroegste Pinksterdatum is 10 mei en de laatste is 13 juni. Het kan dus gebeuren, dat Pinksteren en Sint Jan maar 14 dagen van elkaar af liggen.

Bij de meeste Heiligen is het de sterfdag, die als hun feestdag gevierd wordt. Bij Sint Jan wordt de geboortedag van Sint Jan de Doper gevierd. Ook aan de andere kant van het jaar staat een geboortefeest centraal, kort na de Midwinterzonnewende, het Kerstfeest, de geboorte van Jezus van Nazareth. Beide geboortes zijn omgeven door wonderlijke gebeurtenissen.

De ouders van Johannes, de priester Zacharias en zijn vrouw Elisabeth, waren al op leeftijd, toen Zacharias van de engel Gabriël de boodschap kreeg dat hem een zoon geboren zou worden. Omdat Zacharias het niet geloofde werd hem zijn spraak ontnomen. Toen het kind geboren werd, wilde de familie hem Zacharias noemen, naar zijn vader. Maar Elisabeth zei, dat zijn naam Johannes zou zijn, zoals de engel bevolen had. Toen Zacharias dit bevestigde kreeg hij zijn spraak weer terug.

Johannes de Doper werd als zomerkind geboren en Jezus van Nazareth als winterkind. In de zomer is de mens heel anders, dan in de winter. In de zomer zijn we veel extravert. We treden in fysiek zin naar buiten en zetten ramen en deuren open. In de winter zijn we veel introvert. In de zomer groeit en bloeit de natuur en stijgt omhoog van de aarde naar de kosmos. We hebben de neiging om mee te gaan. We willen ons bevrijden uit onze dagelijkse taken. Het is niet voor niets in de

zomer vakantietijd. Het liefst dromen we weg en soezen we in de omhullende warmte van de zon.

De mens in oudere tijden, nog ver voor de jaartelling, was als de mens in zomertijd: dromerig en minder wakker van bewustzijn en minder aardgebonden. Zijn ziel was omhuld als door een mantel en hij beleefde daarbij in de zonnewarmte de geestelijke wereld als nog een extra omhulling. In de loop der tijd heeft de mens zich afgesnoerd van de goddelijke wereld en langzaam kromp ook zijn zielemantel. De ziel trok zich steeds meer terug binnen de grenzen van het fysieke lichaam. De mens werd als de aarde in wintertijd, die haar ziel in zich heeft opgenomen en kaal, dor en dood is geworden, maar wel wakker en helder van bewustzijn.

Christus zei van Johannes dat hij de grootste was onder de mensen en de kleinste onder de engelen, wat erop lijkt te wijzen, dat Johannes qua ontwikkeling tussen mens en engel stond. Johannes, de zomermens, bezat de intuïtieve kennis van de goddelijke wereld en zijn gevoel van harmonie t.o.v. de omringende, zintuiglijke wereld. Als een brandend vuur was Johannes, die velen enthousiast maakte. Ondanks de strenge leer die hij preekte had hij een grote schare volgelingen, die hij doopte in het stromende water van de Jordaan. Hij bereidde zijn volgelingen voor op de komst van Christus en de nieuwe tijd die daardoor aan zou breken. Door hen te dopen in het stromende, altijd beweeglijke en veranderende water maakte hij hun zielen los uit de starheid van oude vormen en tradities. Zo werden zij ontvankelijk voor het nieuwe dat komen ging.

De oude mens, uit de voor-Christelijke tijd, was een zomermens, die de werkzaamheid van de Goddelijke machten beleefde in de warmte van de zichtbare zon. Johannes wijst erop, dat die zomermens, die hij zelf vertegenwoordigt milder moet worden, moet afnemen zoals de zon na de zomerzonnewende afneemt. De nieuwe mens moet een wintermens zijn, zoals Jezus van Nazareth, die de Christus in zich opnam en in zich droeg als innerlijke zon. Deze nieuwe wintermens moest groeien, als de zon na de winterzonnewende.

Door de Christuskracht in ons op te nemen, kunnen wij "nieuwe" mensen ons opnieuw verbonden voelen met de Goddelijke wereld. Nu niet meer dromerig en intuïtief als de oude mensheid, maar met een helder, wakker bewustzijn. Ook de aarde en alle elementen kunnen we dan herkennen en begroeten als aan ons zelf verwant: zij stammen oorspronkelijk uit dezelfde goddelijke wereld waar wij vandaan komen. Sint Franciscus is een voorbeeld van een mens, die dit al verwezenlijkt heeft.

Na de doop in de Jordaan trok Christus zich voor korte tijd terug in de eenzaamheid van de woestijn. Daarna begon hij zijn openbare leven, dat drie jaren zou duren.

Voor Johannes nam het leven een dramatische wending. Op bevel van koning Herodes Antipas werd hij gevangen gezet en vlak voor Christus met zijn twaalf leerlingen - allen oorspronkelijk volgelingen van Johannes - zijn zwerftocht door Palestina begon, werd Johannes de Doper onthoofd. Zijn afgehouden hoofd werd op een schotel de zaal binnen te gedragen waar Herodes met zijn hofhouding feest vierde. Maar de geest van de Doper rustte gedurende de drie jaren van Christus openbare leven op de twaalf leerlingen en bleef hen inspireren tot aan het eerste Pinksterfeest.